



Thơ Xuân Quỳnh – Tập 3

Xuân Quỳnh (Nguyễn Thị Xuân Quỳnh)

Xuân Quỳnh (1942-1988) tên thật là Nguyễn Thị Xuân Quỳnh, vốn là diễn viên múa từ năm 13 tuổi, có thơ đăng báo năm 19 tuổi, trở thành nhà thơ chuyên nghiệp sau khi qua lớp bồi dưỡng những người viết văn trẻ khoá đầu tiên của Hội Nhà Văn Việt Nam (1962-1964).

Đây là trang danh sách liệt kê tuyển tập các tác phẩm, tập thơ và những bài thơ hay nhất của nhà thơ Xuân Quỳnh (Nguyễn Thị Xuân Quỳnh). Được coi là nhà thơ nữ hàng đầu của nửa cuối thế kỷ 20. Thơ của bà chủ yếu là những bài thơ viết về kỷ niệm tuổi thơ, tình cảm gia đình và những vấn đề nội tâm. Thơ Xuân Quỳnh giàu tình cảm, tình cảm sâu và tinh tế nhưng lẫn khuất phía sau tình cảm ấy lại là tư tưởng có tính khái quát, triết lý.

Xuân Quỳnh mất ngày 29 tháng 8 năm 1988 trong một vụ tai nạn giao thông tại đầu cầu Phú Lương, thị xã Hải Dương, tỉnh Hải Dương cùng với chồng Lưu Quang Vũ và con trai Lưu Quỳnh Thơ mới 13 tuổi.

Thơ Xuân Quỳnh – Tập 3

Trong tập này gồm 46 bài thơ của Xuân Quỳnh như sau:

Tập Lời Ru Trên Mặt Đất (1978)

- 1- Nguồn Gốc Từ Ngữ
- 2- Lời Từ Giả Của Trung Đoàn Thủ Đô
- 3- Vườn Trong Thư Viện
- 4- Mái Phố
- 5- Khúc Hát Những Người Anh
- 6- Trung Du
- 7- Khán Giả Của Tôi
- 8- Lịch Mới
- 9- Viết Cho Con Ngày Chiến Thắng
- 10- Đi Với Mùa Xuân
- 11- Một Năm
- 12- Đà Nẵng – Gương Mặt Người Gương Mặt Biển
- 13- Mùa Xuân Mừng Con Thêm Một Tuổi
- 14- Cất Nghĩa
- 15- Con Chả Biết Được Đâu
- 16- Chuyện Cổ Tích Về Loài Người
- 17- Con Yêu Mẹ
- 18- Cái Ngoan Của Mí
- 19- Mùa Đông Nắng Ở Đâu?
- 20- Gửi Mẹ
- 21- Tháng Ba Viết Cho Chị
- 22- Bình Trị Thiên
- 23- Đá Ngủ Hành Sơn
- 24- Đêm Trở Về
- 25- Những Con Đường Tháng Giêng
- 26- Gửi Người Xa Vùng Dâu
- 27- Thành Phố Quê Anh

- 28- *Hát Với Con Tàu*
- 29- *Đêm Cuối Năm*
- 30- *Nghe Rét Đến, Nhớ Về Hà Nội*
- 31- *Hậu Giang*
- 32- *Đêm Trăng Trên Đất Mũi*
- 33- *Sân Ga Chiều Em Đi*
- 34- *Lời Ru Trên Mặt Đất*

Tập Chờ Trăng (1981)

- 1- *Chờ Trăng*
- 2- *Ngôi Nhà Ở Lại*
- 3- *Cây Bàng*
- 4- *Trời Xanh Của Mỗi Người*
- 5- *Bài Hát Về Cây*
- 6- *Không Chịu Tắm*
- 7- *Tập Tâm Vong*
- 8- *Chuyện Về Những Dòng Nước*
- 9- *Cô Giáo Của Em*
- 10- *Thư Gửi Bố Ngoài Đảo*
- 11- *Nếu Chúng Mình Dậy Sớm*
- 12- *Tuổi Ngựa*

Nguồn Gốc Từ Ngữ (Xuân Quỳnh)

Trích trong bài thơ dài “Những năm tháng không yên”

*Tiếng yêu anh nói cùng em
Tiếng ngàn năm của những đêm hội chèo
Tiếng người xưa nói với nhau
Trong câu quan họ “qua cầu gió bay...”
“Người về cởi áo lại đây”*

Để thương để nhớ biết ngày nào quên
 Núi Thiên Thai, mảnh trăng liềm...
 Sông Cầu nước chảy những đêm đợi chờ
 Áo tứ thân, tóc đuôi gà
 Tiếng yêu ông nói cùng bà ngày xưa

Tiếng yêu ta nói cùng ta
 Là khi đợi lại mái nhà dột mưa
 Là khi “khăn gói gió đưa”
 Dầm sen nắng dãi hương trưa ngạt ngào
 Nôn nao theo những con tàu
 Xa quê thương ánh đèn dâu lẻ loi
 Tiếng yêu người nói với người
 Giữa muôn tiếng khóc tiếng cười đua chen
 Giữa phố đông, giữa ánh đèn
 Giữa bao những tiếng xích xiềng khảo tra

Tiếng yêu mẹ nói cùng cha
 Là khi châm lửa đốt nhà, tản cư
 Sông Hồng nước cả sóng xô
 Bao năm chung sống với cò – tiếng yêu
 Khi cha kéo pháo qua đèo
 Giọng hò của mẹ trong veo giữa rừng
 Trập trùng những đội dân công
 Ngọn măng mai với tấm lòng chiến khu
 Tiếng yêu của những ngày xưa
 Vượt qua năm tháng bây giờ đến ta
 Tiếng yêu từ những ngày xa
 Trải bao cay đắng vẫn là vẹn nguyên
 Tiếng yêu anh nói cùng em...

Lời Từ Giã Của Trung Đoàn Thủ Đô (Xuân Quỳnh)

Mũ sắt mưa bay lất phất
 Trung đoàn lặng lẽ ra đi
 Bãi Long Biên gió buốt
 Dòng sông đen rì rầm
 Ngoảnh nhìn Hà Nội rưng rưng
 Liên khu Một bập bùng lửa cháy
 Phất Lộc, Nguyễn Siêu, Hàng Chiếu
 Ô Quan Chưởng, Cột đồng hồ
 Mái nhà cao thấp nhấp nhô
 Bao giờ trở lại?
 Hà Nội ơi Hà Nội
 Những tên người tên phố thân yêu
 Những chiến lũy cao
 Chông chắt tử giương bàn ghế
 Có chiếc hòm nâu của mẹ
 Người mẹ nghèo đau ô
 Chiếc xe nôi trẻ thơ
 Lỗ chỗ đây vết đạn
 Chiếc dương cầm nhà ai
 Tiếng dây đứt trong đêm chờ giặc
 Ta có thằng bạn học
 Hy sinh chôn dưới nền nhà
 Đêm nay đơn vị rút ra
 Các cậu nằm ở lại

 Chân bước lòng đau nhói
 Đau những mặt hồ sương muối
 Những sân trường lá rụng áo bay
 Những đường xưa héo hắt mặt gầy
 Cách mạng, tình đâu nắng chói
 Nước Cộng hòa một tuổi

Chiến xa quân thù
 Như bóng đêm găm giữ trở lại
 Thảng chập bốn bề lửa khói
 Quyết tử quân ra đời
 Những công nhân máy đèn
 Thợ sắp chữ nhà in
 Vai áo dẫu lem luốc
 Anh giáo sư rút rút
 Đưa bàn tay trắng trẻ nhận thanh gươm
 Anh sinh viên trường Thuốc ngang tàng
 Mang đến con dao giải phẫu
 Anh kéo đàn tiệm rượu
 Bác phở rong mĩ dạ
 Ông thợ già bẻ ghi
 Những lưng áo suốt đời vá rách
 Những bàn tay suốt đời im lặng
 Linh hồn của Hà Nội thủ đô
 Những người phiêu bạt không nhà
 Bốc vác bến sông, găm câu nằm ngủ
 Gái nháy, vú em, anh xe, chú tiểu
 Có kẻ lăn đâu tiên được sống
 Có người ngỡ đời mình đã hết
 Trong khói thuốc chán chường
 Hôm nay ném bút bước ra đường
 Đứng vào chiến lũy
 Đã quá nhiều đêm nô lệ
 Nước Việt thân yêu giờ phút mất còn
 Già dặn hay măng tơ
 Chân đất hay cà-vạt
 Người theo đạo Tin Lành
 Người đọc mồn sách Không

Và anh, người cộng sản
 Hôm xưa vượt ngục Hỏa Lò
 Dân phố chỉ biết tên
 Qua tấm hình truy nã
 Hôm nay ôm bom ba càng
 Đi hàng đầu dẫn tất cả xông lên
 Đục tường nhà nôi lại mọi đời riêng
 Sáu mươi ngày quyết liệt
 Từng thêm gạch từng tấc đất
 Tiếng xung phong tiếng thét rung trời
 Địch từ Đồn Thủy kéo lên
 Từ Cửa Bắc xông ra
 Pháo đài Láng quân ta bắn xuống
 Cầu Gổ, Hàng Đường, Cửa Nam, Hàng Bội
 Ô Cầu Rền, nhà thương Vọng, hăng đầu Sen
 Giặc máy bay xe tăng
 Ta súng trường chai cháy
 Giặc chiếm nhà ngoài, ta xông ra chiếm lại
 Giặc lên gác hai ta gõ mái nhào vào
 Định ở Bắc Bộ Phủ
 Thực ở Giảng Võ
 Và bao người đã ngã xuống không tên
 Bác hàng rong chợ Đồng Xuân
 Vung đòn gánh đuổi quân thù quanh phố thị
 Anh bán vé chết trong toa tàu điện
 Bác đưa thư già tóc bạc
 Trên thêm nhà bưu điện hy sinh
 Túi thư chưa kịp gửi khoác bên mình
 Tiểu đội nữ cứu thương
 Ngã xuống miêng còn ca hát
 Những cô gái Ngọc Hà, Lãng Bạc

Những mẹ già Lai Xá, Thụy Khuê...
 Đêm nay ra đi
 Nhớ từng gương mặt
 Nhớ thằng em liên lạc
 Nhớ rập hát Tổ Như
 Nhớ đường phố cùng ta ngăn bước giặc
 Cho khắp nơi cuộc kháng chiến bắt đầu
 Nhớ khóm rau xanh bên những cành đào
 Trên chiến lũy mưa phùn ướt đầm
 Đêm giao thừa khói trầm nghi ngút
 Đọc dòng thư, tất cả rưng rưng:
 “Các em quyết tử cho Tổ quốc quyết sinh”
 Đôi mắt già Hồ thăm thẳm

 Sớm mai thành phố vào tay giặc
 Chúng nó đùng hòng khuất phục
 Hà Nội là của ta
 Một cột điện một mái nhà
 Một thằng bạn một thằng em
 Một sớm mai yên tĩnh
 Ai hát bài “Suối mơ”
 Tiếng xe chạy, tiếng rao quà
 Hà Nội lâm than, Hà Nội hào hoa
 Hà Nội đêm nay nhắc gọi
 Ra đi hôm nay để mãi mãi trở về...
 Mưa bay lông lộng bờ đê
 Hà Nội nhòe trong nước mắt
 Tam Đảo sau lưng sừng sững
 Việt Bắc chiến khu bát ngát
 Hồng Hà cuộn cuộn réo sôi

*Chỉ xuống dòng sông đỏ rực
Chúng ta thề sẽ trở về*

Vườn Trong Thư Viện (Xuân Quỳnh)

1

*Khu vườn vàng trong tiếng ve trưa
Trang sách mở dưới vòm cây râm mát
Con đường chạy về xa tím tắp
Bầu trời trong quang mây*

*Trang sách ngợi ca về những bàn tay
Những kiến trúc đã hoàn thành,
những công trình còn dang dở
Mùi vôi vữa say nồng, giọt mồ hôi đã đổ...
Tiếng hát nào như thoáng đâu đây*

*Khu vườn im nghe tiếng lá bay
Cây sấu trẻ lần đầu hăm hờ gió
Phượng kiên nhẫn bao mùa hoa đỏ
Liều nghiêng buồn như quá khứ từ lâu*

*Trang sách nói về những chuyện mai sau
Những dự định. Bao điều chưa hiểu hết
Phương trời lạ, cát vàng, gió biển
Con tàu đi quyết liệt giữa mưa đông
Trang sách nói về chuyện thay đổi dòng sông
Đắp bên lở, phá bên bồi. Mùa lũ*

*Khu vườn nghỉ đến mùa trở gió
Xanh mùa hè, vàng cuối mùa đông
Mùi khét nồng của năm tháng đạn bom
Những tuổi trẻ từ nơi này ra trận...*

2

Yên tĩnh quá – tất cả đều yên tĩnh
Em cùng anh ngồi dưới vườn trưa
Ta lắng nghe chuyện những ngày xưa
Chuyện ngày sau và bây giờ – tất cả

Chúng ta thở cùng hơi thở lá
Mắt ta nhìn cùng ánh nắng qua mi...
Những con đường đang gọi ta kia
Tờ trang sách, khu vườn này đã mở

Ta bỗng nhớ – bọn bề nổi nhớ
Chất phù sa đỏ quánh dưới bàn chân
Thời gian xa và không gian xanh
Ánh đèn biển, con tàu rời bến
Trận mưa núi chập chờn. Ẩn hiện
Những căn hầm ta đến, ta đi
Ánh lửa rừng thức suốt đêm khuya
Quây quần lại tiếng hát người du kích
Bài hát nói về đêm diệt địch
Phút vui mừng khi gặp lại quen hương...
Nhưng chói lòng hơn là nổi nhớ khu vườn
Là nổi nhớ nhau – dấu bây giờ gần gũi thế

Mái Phố (Xuân Quỳnh)

Yêu thương là lòng anh
Bao dung là mái phố
Sinh ở đây thuở nhỏ
Lớn lên tôi đi xa
Trời khi nắng khi mưa
Lại nhớ về mái phố

Oi cái màu ngói cổ
 Màu áo mẹ gian lao
 Những nét thấp đường cao
 Tình yêu không bình lặng!

“Mái buồn nghe sầu rụng”
 Cảm ơn người làm thơ
 Đã đem lòng người xa
 Trờ về bên mái phố

Từ những ngày gian khổ
 Từ lửa táp bom rơi
 Tôi nghĩ về phố tôi
 Thấy sao mà vãng dạ!

Tôi về trong mái nhỏ
 Sau mỗi lần gian nan
 Như tìm đến bên anh
 Sau mỗi niềm cay đắng

Dưới mái nhà thăm lặng
 Nghe nắng trời ngoài ô
 Nghe gió mạnh về xô
 Niềm xạc xào của lá
 Nghe hạt mưa nho nhỏ
 Từng động lòng tuổi thơ
 Nghe rét mướt tràn về
 Và ngừng trên mái phố

Đã quen nhiều gian khổ
 Đã quen nhiều hy sinh
 Yêu thương là lòng anh
 Bao dung là mái phố

Khúc Hát Những Người Anh (Xuân Quỳnh)

Hồng Hà ơi ta nhớ *mùa thu* xưa
 Bãi cát nghiêng nghiêng
 Bờ lau bát ngát
 Đồi cao xào xạc
 Gió nương chèo

Những người đi
 Áo mờ sương phủ
 Vách dựng ngút ngàn tre nứa
 Lưng đeo hoa chuối rung rinh
 Dép lộp mủ nan
 Súng thô mác nhọn
 Lô, Thao mây trắng
 Trập trùng quân sang
 Quê hương Việt Bắc
 Làng xanh núi xanh
 Những mùa chiến dịch
 Những đêm *mưa* rìeng...

Khúc hát các anh
 Chúng tôi hát mãi
 Tuổi thơ mê mải
 Theo ngả đường thần thoại chín năm
 Những tên vang vọng trong lòng
 Tiểu đoàn Lũng Vài, trung đoàn Tây Tiến
 Phủ Thông, Bông Lau, Đèo Khách
 Đoan Hùng, Đèo Khế, Phố Lu
 Các anh giữ đất trung du
 Các anh tiến về biên giới
 An Châu, Khâu Luông, Bản Trại
 Cao Bằng rừng núi mến yêu

Những ông ké thừa râu
 Mế già bên bếp lửa
 Đèo Mã Phục dốc cao đá nhọn
 Bên kia là Trung Quốc
 Diên An, Nhị Lạng Sơn...
 Các anh kéo pháo lên Tây Bắc
 Xẻ núi đào hào vây Điện Biên
 Sốt rét da xanh
 Măng rìeng cơm nắm
 Dốc núi cao cao, vực sâu thăm thẳm
 Nghe câu hò thương bộ đội rưng rưng
 Các anh vệ quốc quân
 Các anh văn nghệ
 Làm thơ trên giấy bản
 Ôm đàn đứng hát
 Dưới đường hào Hồng Cúm, Him Lam

Khúc hát các anh
 Những người giành lại nước
 Lên đường buổi sớm đầu tiên
 Những người rũ tung xiềng xích
 Bao la mây núi sông rìeng
 Chúng tôi lớn lên
 Bờ đê cỏ mọc
 Những bãi mía đồng ngô cháy nắng
 Những ngả đường khói cuộn
 Sông Hồng rào rạt
 Mênh mông trôi cát
 Chân làng quê
 Chúng tôi đi
 Rập rờn áo lá

Quanh co đèo cao gió lửa
 Hai mươi mùa bão mưa
 Những người anh xưa
 Đã trán nhẵn tóc bạc
 Có khu rừng chúng tôi đến
 Các anh chưa qua
 Có những vui buồn yêu giận
 Các anh chưa lo

 Khúc hát các anh
 Chúng tôi vẫn hát
 Tuổi trẻ các anh
 Dậy chúng tôi làm người tốt đẹp:
 Còn một em bé rách
 Lòng ta vẫn bồn chồn"
 Đất nước thức vạn đêm
 Chưa một ngày vui trọn
 Làm sao lòng có thể nguôi yên?

Khúc hát các anh
 Mãi mãi dòng sông
 Chúng tôi đến uống
 Ngọn lửa đầu tiên trong ngực
 Chúng tôi mang suốt cuộc đời

1974

Trung Du (Xuân Quỳnh)

Tiếng ai hát bên kia đồi cọ nắng
 Hoa lau bay, dộc vắng, khói chiều xanh
 Nhà ai ở chênh vênh sau bãi sắn
 Những đôi sơn, đôi trâu lá rung rinh

Hoa sở trắng, sim, mua đây thung lũng
 Làng trung du ít ruộng, lắm gò nương
 Quả dọc chín, quả dứa vàng mật ngọt
 Mùa trung du ít gạo, lắm cây vườn

Rừng đã hết, nhưng đôi nhiều giang nữa
 Chưa lũy tre, đường dâu lắm mây gai
 Sông Thao chảy giữa bờ lau rậm lá
 Sông trung du bãi hẹp đất chưa bồi

Con thác lớn để dành cho núi thẳm
 Hạt phù sa còn phải gửi đồng bằng
 Xuôi Vũ Ân những thuyền nan chở trám
 Mùa hái chè, anh có lên chăng?

Chỉ ga nhỏ giữa đường xa tí tấp
 Ga trung du vang mãi tiếng còi tàu
 Mưa trên cộ bàng hoàng rồi vụt tạnh
 Phút gặp nhau đã kịp nói gì đâu

Vắng đông muôi mận mòi, xa biển lúa
 Chỉ chè xanh thăm thẳm những đêm sâu
 Búp chè đang xin làm người ấm dạ
 Nắng mưa ai, lá cộ nón che đâu

Là trung du cho đông bằng gặp núi
 Không phải đích của sông, vẫn gửi nắng cho buồm
 Nghe thao thức giữa hai đầu gió thổi
 Mai xa rồi, anh có nhớ về không?

Khán Giả Của Tôi (Xuân Quỳnh)

Khi tôi cất lên tiếng hát của tôi
 Những phong màn phía sau thành đông ruộng

Thành dòng sông thành bầu trời thăm thẳm
 Thành con đường, mái phố thân yêu
 Thành ban đêm và những buổi chiều
 Thành màu áo trên những bờ bến lạ...
 Phía trước tôi là khán giả
 Người làm nên tất cả những điều kia

 Người trở về sau cuộc chia ly
 Người buổi chiều vừa gieo xong thửa mạ
 Người mới qua ồn ào buổi chợ
 Người tan tâm nhà máy giao ca...
 Nhìn vào tôi bao ánh mắt thiết tha
 Cùng chia sẻ với tôi niềm ao ước
 Cùng với tôi qua trăm miền đất nước
 Và cùng tôi chung hạnh phúc buồn vui...
 Tôi nào đâu quen một riêng ai
 Trước mặt tôi là muôn vàn khán giả

 Đường Trường Sơn những năm giặc phá
 Dưới hầm sâu tôi hát các anh nghe
 Các anh san đường cho những chuyến xe
 Các anh phá hàng ngàn bom nổ chậm
 Các anh từng qua bao trận đánh...
 Trăm mắt nhìn đăm đăm hướng về tôi
 Các anh tìm trong bài hát những khung trời
 Màu nắng sáng bên ngoài lòng đất
 Những miền quê sau rừng lần khuất
 Một cánh đồng xanh ngắt lúc ra đi...
 Rồi con đường lại thêm những chuyến xe
 Các anh hát thêm bài tôi đã hát

 Đất Tây Bắc, mùa đông tê buốt
 Bản làng xa tôi chưa biết bao giờ

Sân khấu làm giữa khoảng rừng thưa
 Vách núi dựng hai bờ tiếng hát
 Có bà mẹ sau đêm biểu diễn
 Sờ vai tôi: “Con có rét không con?”
 Tôi xiết bàn tay mẹ run run
 Nhìn ánh đuốc nối nhau về phía núi

Dãy Hoàng Liên trên đỉnh cao vời vợi
 Tôi hát cùng với núi với ngàn cây
 Ngồi xem cùng với lá và mây
 Khán giả tôi là hai người quan trắc
 Lúc chia tay anh còn luyến tiếc
 “Các cô về, ai hát chúng tôi nghe”

Thép gai ngăn bên này với bên kia
 Chúng tôi hát giữa những người giữ chốt
 Các anh lắng nghe cùng với cát
 Lắng nghe cùng cây súng xiết trong tay
 Không lấy chi để lòng được tỏ bày
 Mẫu đơn đại mấy cành – Tôi vẫn nhớ

Tôi đã tới những miền đất lạ
 Nhưng bao giờ khán giả vẫn là quen
 Vẫn là người bè bạn, anh em
 Những cuộc đời đẹp hơn ngàn tiếng hát
 Những thao thức những vui buồn mãnh liệt
 Là linh hồn cho tiếng hát của tôi
 Màn mở ra, đèn đã sáng lên rồi
 Trước mặt tôi là cuộc đời rộng lớn
 Tôi có nói được điều gì tốt đẹp
 Trước những tấm lòng bền bỉ gian lao
 Trước muôn vàn khán giả thân yêu
 Muôn ánh mắt đang nhìn tôi tin cậy?

Lịch Mới (Xuân Quỳnh)

Lịch mới chưa bóc trang
Mùa xuân ngoài cánh cửa
Cành cây sương buốt giá
Lấm tấm chồi xanh non

Mới đó đã hết năm
Mang về tờ lịch mới
Ai trên đường cũng vội
Năm mới cầm trên tay

Nhớ những tháng những ngày
Việc nhiều, tuần lễ ngắn
Thương cây lúa ngoài đồng
Đêm nằm không ngủ được

Em đi, mùa gặt đến
Xuân từ thảo nguyên xa
Bên kia bến Trung Hà
Cọ xạc xào lá rộng

Hàng Cỏ ga đang dựng
Áo anh nhiều bụi vôi
Tàu hơi hả ngược xuôi
Bao điều chưa kịp nói
Dải sông Hồng mong đợi
Nhịp cầu mới lao qua
Tiếng hát bên kia bờ
Xanh cả hai triền đất

Sớm nay em bóc lịch
Năm cũ vừa đi qua
Tiếng mưa trên cánh hoa

Tiếng thuyền ra biển rộng
 Ngọn gió đâu thổi mạnh
 Dòng chữ viết đâu trang
 Ngập ngừng trên giấy trắng
 Sợi cỏi mảnh đâu tiên
 Dệt vào trong chiếu mịn
 Mùa xuân vừa gặp mặt
 Đã bàng hoàng thương yêu

Viết Cho Con Ngày Chiến Thắng (Xuân Quỳnh)

Con nhỏ ơi, con xuống đường với mẹ
 Giữa dòng người rực rỡ cờ hoa
 Chúng ta chiến thắng rồi, đất nước chúng ta
 Đã đoàn tụ, đã không còn bóng giặc
 Không còn tiếng đạn bom trên mặt đất
 Trời trong xanh như ánh mắt con nhìn
 Mẹ bỗng con đi giữa phố đông
 Niềm vui lớn sáng bừng muôn nét mặt
 Tay con vẫy, mẹ cha trào nước mắt
 Nhớ những con đường đất nước đi qua
 Nhớ những đèo cao, nhớ những bến phà
 Nhớ đông đội, những tháng năm gian khổ
 Đất nước thức vạ đêm không ngủ
 Cho bầu trời và tiếng hát hôm nay
 Con hãy nhìn: thành phố, màu cây
 Con hãy nhìn những mặt người xạm nắng
 Dầu chưa quen đã trở thành ruột thịt
 Đã cùng nhau chiến đấu mấy mươi năm
 Những anh hùng không thể kể hết tên
 Đã bền bỉ, hy sinh và chiến thắng

Những lớp người nối nhau cầm súng
 Như ông bà con mùa thu ấy lên đường
 Mái tóc xanh giờ đã trắng hoa râu
 Như cô, bác bạn cha, bạn mẹ
 Trong lửa đạn hiến dâng tuổi trẻ
 Dâng tấm lòng như lửa cháy khôn nguôi

Trời hôm nay trợn vện của ta rồi
 Khi sinh ra con không còn gặp Bác
 Nhưng đường Bác mở ra, giờ tới đích
 Con sẽ về thành phố Hồ Chí Minh
 Đất không còn hai ngả Bắc Nam
 Con sẽ lớn giữa Việt Nam thống nhất
 Con sẽ thấy những ngôi nhà sáng đẹp
 Những trái thơm, mỗ lớn, những mùa vui...
 Giữa tiếng reo tiếng hát muôn người
 Mẹ nâng con như hoa của tương lai
 Chào chiến thắng!

30-4-1975

Đi Với Mùa Xuân (Xuân Quỳnh)

Em đi qua phố Hàng Đào
 Mãi vui chân bước lạc vào Hàng Ngang
 Gặp mùa xuân ở Hồ Gươm
 Trong muôn màu áo trên đường chiều nay
 Ngẩng lên xanh biếc màu cây
 Dãy nhà cao, cánh chim bay ngõ ngang
 Hoa từ Hàng Lược tràn sang
 Đồng Xuân, Hàng Mã, Hàng Đường cũng hoa
 Em lên Ngõ Gạch thăm bà

Gặp cô hàng chiếu chuyện xa chuyện gần
 Cô cười và chỉ mùa xuân
 Ở trên lá chiếu chúng mình mới mua
 Hôm nay trời tạnh cơn mưa
 Được ngày xuân nắng ta ra ngoài thành
 Em sang lò gốm cùng anh
 Bát Tràng, mua một chiếc bình cắm hoa
 Rồi ta sẽ tới Ngọc Hà
 Hỏi thăm quê của ngàn hoa thế nào
 Sông Hồng sóng vỗ xôn xao
 Để con tàu cũng nôn nao. Gió về
 Cỏ xanh xanh suốt chân đê
 Ô hay xuân vẫn cùng đi với mình!

1976

Một Năm (Xuân Quỳnh)

Đứa trẻ mới sinh đã bắt đầu tập bước
 Từ ba mươi tháng tư – trận chiến thắng cuối cùng
 Có những người yêu đã thành chồng vợ
 Những ngôi nhà xoá bãi đất hoang
 Trên nấm mồ người chiến sĩ hy sinh
 Cỏ đã mọc, nhưng còn đây nỗi nhớ
 Nhà các anh dưới vùng lá cọ
 Sau tre làng hay miền sóng mênh mông
 Trận cuối cùng vừa tròn một năm
 Người lính chiến đã gieo hai mùa lúa
 Xưa dưới tay anh bột đôn sục đỏ
 Và bây giờ cây cỏ lại lên nhanh

Những bầy chim về với rừng mình
 Cát tiếng hót sau vòm lá biếc
 Những con tàu thả neo đúng bến
 Những chiếc cầu trở lại với dòng sông

 Nắng lên rồi, anh có nhớ không
 Vị xoài chín trong vườn của mẹ
 Ôi vị ngọt từ ngày thơ bé
 Hai mươi năm mới gặp lại bây giờ

 Hai mươi năm những chia cách đời
 Mới vừa đó đã thành quá khứ
 Gió phiêu bạt khắp hai miền xứ sở
 Đã qua rồi nỗi nhớ mái nhà xưa

 Trận cuối cùng vừa một năm qua
 Em mới nói với anh lời thứ nhất
 Lúa đã gọi triệu tay liềm đến gặt
 Tiếng còi tàu giục già chuyển đi xa

30-4-1976

Đà Nẵng – Gương Mặt Người, Gương Mặt Biển (Xuân Quỳnh)

Anh nói về một thành phố biển khơi
 Mưa tháng giêng rập rờn chim én
 Vịnh biển lặng như tấm gương xanh biếc
 Ngũ Hành Sơn cắm thạch đá hoa vân
 Cánh phượng bay trên cát trắng Cửa Hàn
 Núi Sơn Trà sóng vỗ vào bán đảo
 Những bà má, muôi mồ hôi đọng áo
 Bóng đổ dài trên bãi nghiêng nghiêng

Vị cá nòng, lấp lánh tảng đường thơm
 Thành phố nắng, nụ cười trong gió mặn
 Mười năm rìeng sâu xa cách biển
 Đà Nẵng ơi, thành phố đã ra sao
 Ngày lũ lính “cố da” bước xuống cầu tàu
 Chân rậm rạp trong điệu kèn ma quỷ
 Chưa bao giờ đất dị hình đến thế
 Ngàn mắt mìn điện tử dưới rào gai
 Trong mù trời cánh quạt trực thăng quay
 Thành phố ra sao, gương mặt người và biển?
 Những con tàu ố hoen khói súng
 Những vành đai trụi thuốc khai quang
 Những bin-đinh ánh điện tím bầm
 Móc phin trắng nuôi cơn mê dã thú
 Rượu sủi bọt rót vào nỗi sợ
 Bên lề đường bao trẻ con lai
 Tờ Playboy trâng tráo những nụ cười
 Sẽ ra sao em, em gái nhỏ
 Mi-ni-giuyúp và mái đầu rối xoã
 Nét son nhoè như máu đỏ trên môi
 Chúng tàn phá cỏ cây, bôi xoá mặt người
 Còn nguyên không, vườn mẹ, cây mai
 Bầy chim én có về bên giếng Bộng
 Hoa trầu mền mảnh mai như chấm nắng
 Như thơ ca như kỷ niệm của người
 Như tình yêu dưới bom đạn ngút trời
 Có sống nổi những mùa hè tàn khốc?
 Nhưng tình yêu chẳng bao giờ khuất phục
 Chúng biến đây thành một cư xá lớn
 Cho lính viễn chinh, biệt kích, quân dù

Quân cảng và sân bay cho tội ác trở về
 Một kho hậu cần, một chợ áp phe
 Và ngục tối cho những người chống lại
 Nhưng đêm đêm, giấc rùng mình run rẩy
 Sau mỗi lùm cây, cánh cửa, góc đường
 Gương mặt người vẫn sáng bừng lên
 Gương mặt em – dịu dàng nhỏ nhắn
 Tà áo dài trong đêm như lửa trắng
 Giấu hộp mìn dưới gánh cam tươi
 Giấu hờn căm sau những nụ cười
 Thành sét nổ ở khách, sân bay, ở dinh tỉnh trưởng
 Kho xăng cháy, những thân tàu vỡ toác
 Biển nhấn chìm dưới mặt sóng đầu loang

Tôi nhớ về thành phố quê anh
 Mùa xuân này chắc anh đang có mặt
 Bao vùng đất mênh mông vừa giải phóng
 Và hôm nay, Đà Nẵng đã về ta!
 Anh ở mũi quân nào tiến vào phía Nam Ô
 Từ Hội An hay từ Hiếu Đức
 Chiếm sân bay hay đánh vào quân cảng
 Gặp lại các ba, các má, các em
 Đã vùng lên, sau mấy mươi năm
 Đà Nẵng lại trở về gương mặt thực
 Hai ngàn lính nguy ở Hoà Cầm quay súng
 Mỗi cành cây mỗi góc phố hồi sinh
 Gương mặt người gương mặt biển long lanh
 Trong ánh sáng cờ sao lồng lộng
 Bầy chim én từ những cù lao biếc
 Lại dập dìu trên hải cảng thân yêu

30-3-1975

Mùa Xuân Mừng Con Thêm Một Tuổi (Xuân Quỳnh)

Tặng Tuấn Anh

Lại tới *mùa xuân* rồi
 Mừng con thêm một tuổi
 Chiếc khăn đỏ trên vai
 Mới quàng tươi roi rói

Con kể bao chuyện mới
 Về ngôi trường của con:
 Cái cửa sổ mới sơn
 Cái cây bàng đỏ lá
 Bài toán làm tuy khó
 Con cũng giải được mà
 Con biết nhân biết chia
 Biết trừ và biết cộng
 Con đóng sổ lao động
 Ghi việc con giúp bà
 Nào dọn cơm, quét nhà
 Nào nhặt rau, lấy muối...
 Con cười nhả cả mũi
 Hở cái răng mới thay
 Giống viên gạch mới xây
 Phố mình – to cỡ cộ!

Thương con mẹ lại nhớ
 Căn hầm hẹp trước kia
 Nước ngập và gió se
 Bùn lấm vào giấc ngủ
 Báo động rung đường phố
 Tiếng bom rền bốn bên
 Bám cổ mẹ suốt đêm
 Cánh tay con thì bé

Con bảo: “ghét thằng Mỹ
 Nó hay giết trẻ con
 Bao giờ con lớn lên
 Con làm anh bộ đội”

 Đã bao là thay đổi
 Hoa mấy độ ra hoa
 Đất mấy độ thêm nhà
 Con mấy lần thêm tuổi
 Chân trời xa xích lại
 Đường phố mình mở ra
 Gió đâu năm thổi qua
 Trên những hàng cây mới
 Bàn chân con bước mãi
 Giữa mùa xuân thương yêu
 Mẹ lặng lẽ nhìn theo
 Chấm khăn quàng đỏ chói...

 Tháng 1-1975

Cất Nghĩa (Xuân Quỳnh)

Tặng Minh Vũ

 Thằng em thì hay hỏi
 Không kể chuyện như anh
 (Tuy con, má chẳng sinh
 Con vẫn quen gọi má)
 – Má ơi ai sinh cá
 Ai làm ra cái kem
 Đêm sao lại màu đen
 Ban ngày sao màu trắng?...
 – Ban ngày làm bằng nắng

Màu xanh làm bằng cây
 Quả ớt làm bằng cay
 Tiếng ồn sinh tàu điện
 Gió trong con ốc biển
 Ghé tai nghe mà xem...
 A lại còn cái kem
 Thì làm bằng mùa rét
 Bông hoa làm bằng tết
 Tết làm cho hương thơm
 Con làm bằng yêu thương
 Của cha và của mẹ
 Của bà và của ông
 Của má nữa – biết không?
 Con làm bằng tất cả!

Tháng 1-1975

Con Chả Biết Được Đâu (Xuân Quỳnh)

Tặng Quỳnh Thơ

Mẹ đan tấm áo nhỏ
 Bây giờ đang mùa xuân
 Mẹ thêu vào chiếc khăn
 Cái áo và cái lá

Cỏ bờ đê rất lạ
 Xanh như là chiêm bao
 Kìa bãi ngô, bãi dâu
 Thoáng tiếng cười dâu đó

Mẹ đi trên hè phố
 Nghe tiếng con đạp thềm

Mẹ nghĩ đến bàn chân
 Và con đường tí tấp
 Bỗng như lên tiếng hát
 Từ màu mạ dưới đồng
 Từ hạt cây trong rừng
 Từ cánh bướm trên biển

Thường trong nhiều câu chuyện
 Bố vẫn nhắc về con
 Bố mới mua chiếc chăn
 Dành riêng cho con đắp

Áo con bố đã giặt
 Thơ con bố viết rồi
 Các anh con hỏi hoài:
 – Bao giờ sinh em bé?

Cả nhà mong con thế
 Con chả biết được đâu
 Mẹ ghi lại để sau
 Lớn lên rồi con đọc

1-1975

Chuyện Cổ Tích Về Loài Người (Xuân Quỳnh)

Trời sinh ra trước nhất
 Chỉ toàn là trẻ con
 Trên trái đất trụi trần
 Không dáng cây ngọn cỏ
 Mặt trời cũng chưa có
 Chỉ toàn là bóng đêm

Không khí chỉ màu đen
Chưa có màu sắc khác

Mắt trẻ con sáng lắm
Nhưng chưa thấy gì đâu!
Mặt trời mới nhô cao
Cho trẻ con nhìn rõ
Màu xanh bắt đầu cỏ
Màu xanh bắt đầu cây
Cây cao bằng gang tay
Lá cỏ bằng sợi tóc
Cái hoa bằng cái cúc
Màu đỏ làm ra hoa
Chim bấy giờ sinh ra
Cho trẻ nghe tiếng hót
Tiếng hót trong bằng nước
Tiếng hót cao bằng mây
Những làn gió thơ ngây
Truyền âm thanh đi khắp
Muốn trẻ con được tắm
Sông bắt đầu làm sông
Sông cần đến menh mông
Biển có từ thuở đó
Biển thì cho ý nghĩ
Biển sinh cá sinh tôm
Biển sinh những cánh buồm
Cho trẻ con đi khắp
Đám mây cho bóng rợp
Trời nắng mây theo che
Khi trẻ con tập đi

Đường có từ ngày đó
 Nhưng còn cần cho trẻ
 Tình yêu và lời ru
 Cho nên mẹ sinh ra
 Để bế bồng chăm sóc
 Mẹ mang về tiếng hát
 Từ cái bóng cái bang
 Từ cái hoa rất thơm
 Từ cánh cò rất trắng
 Từ vị gừng rất đắng
 Từ vết lấm chưa khô
 Từ đâu nguồn cơn mưa
 Từ bãi sông cát vắng...

Biết trẻ con khao khát
 Chuyện ngày xưa, ngày sau
 Không hiểu là từ đâu
 Mà bà về ở đó
 Kể cho bao chuyện cổ
 Chuyện con cóc, nàng tiên
 Chuyện cô Tấm ở hiền
 Thằng Lý Thông ở ác...
 Mái tóc bà thì bạc
 Con mắt bà thì vui
 Bà kể đến suốt đời
 Cũng không sao hết chuyện

Muốn cho trẻ hiểu biết
 Thế là bố sinh ra
 Bố bảo cho biết ngoan
 Bố dạy cho biết nghĩ
 Rộng lấm là mặt bể

Dài là con đường đi
Núi thì xanh và xa
Hình tròn là trái đất...

Chữ bắt đầu có trước
Rồi có ghế có bàn
Rồi có lớp có trường
Và sinh ra thầy giáo...
Cái bảng bằng cái chiếu
Cục phấn từ đá ra
Thầy viết chữ thật to
“Chuyện loài người” trước nhất

Con Yêu Mẹ (Xuân Quỳnh)

– Con yêu mẹ bằng ông trời
Rộng lắm không bao giờ hết

– Thế thì làm sao con biết
Là trời ở những đâu đâu
Trời rất rộng lại rất cao
Mẹ mong, bao giờ con tới!

– Con yêu mẹ bằng Hà Nội
Để nhớ mẹ con tìm đi
Từ phố này đến phố kia
Con sẽ gặp ngay được mẹ

– Hà Nội còn là rộng quá
Các đường như nhện giăng tơ
Nào những phố này phố kia
Gặp mẹ làm sao gặp hết!

– Con yêu mẹ bằng trường học
 Suốt ngày con ở đấy thôi
 Lúc con học, lúc con chơi
 Là con cũng đều có mẹ

– Nhưng tôi con về nhà ngủ
 Thế là con lại xa trường
 Còn mẹ ở lại một mình
 Thì mẹ nhớ con lắm đấy

Tính mẹ cứ là hay nhớ
 Lúc nào cũng muốn bên con
 Nếu có cái gì gần hơn
 Con yêu mẹ bằng cái đó

– À mẹ ơi có con đấy
 Luôn trong bao diêm con đây
 Mở ra là con thấy ngay
 Con yêu mẹ bằng con đấy

Cái Ngoan Của Mí (Xuân Quỳnh)

Mí đã biết đánh răng
 Cắt móng tay sạch sẽ
 Mí nhặt rau giúp mẹ
 Nhổ tóc sâu cho bà
 Mỗi khi ai cho quà
 Mí nhường em phần lớn

Mẹ bảo “Mí đã khôn”
 Đi mẫu giáo rồi mà
 Mí biết nghe lời cô
 Yêu bạn và chăm học

Mí múa bài “con vịt
vẫy cái cánh cho khô...”
Hát bài “Chim chích choè
... Đi về em chào mẹ...”

Cuối tuần nào cũng thế
Phiếu cháu ngoan Bác Hồ
Cô giáo đều thưởng cho
Mí mang về khoe mẹ

Đêm hôm qua em bé
Bị sốt nên phải tiêm
Em bé cũng rất ngoan
Tiêm đau mà chẳng khóc

Vì em chưa đi học
Nên chẳng được phiếu ngoan
Mí đem phiếu của mình
Thưởng luôn cho em bé

Các bạn bảo “cho thế
Thì mình mất cái ngoan”
Nhưng cứ nghĩ mà xem”
“Cái ngoan đâu có mất
Như bài hát Mí học
Cô dạy, cô vẫn còn
Như cái chữ bố xem
Chữ vẫn nguyên trong sách”

Bà thấy Mí thắc mắc
Bà cười bảo “Mí à
Cái ngoan mà đem cho
Thì lại ngoan hơn nữa”

Mùa Đông Nắng Ở Đâu? (Xuân Quỳnh)

– Mùa hè nắng ở nhà ta
 Mùa đông nắng đi đâu mất?

– Nắng ở xung quanh bình tích
 Ủ nước chè tươi cho bà
 Bà nhấp một ngụm rồi: “khà”
 Nắng trong nước chè chan chát

Nắng vào quả cam nắng ngọt
 Trong suốt mùa đông vườn em
 Nắng lặn vào trong mùi thơm
 Của trăm ngàn bông hoa cúc

Nắng thương chúng em giá rét
 Nên nắng vào áo em dày
 Nắng làm chúng em ấm tay
 Mỗi lần chúng em nhúng nước

Thế mà nắng cũng sợ rét
 Nắng chui vào chăn cùng em
 Các bạn để ý mà xem
 Trong chăn bao nhiêu là nắng

Mà nắng cũng hay làm nũng
 Ở trong lòng mẹ rất nhiều
 Mỗi lần ôm mẹ, mẹ yêu
 Em thấy ấm ới là ấm!

Gửi Mẹ (Xuân Quỳnh)

Tháng xuân này mẹ có về không?
 Con thấp nén hương thơm ngát

Bờ đê cỏ ướt
 Lá tre xào xạc đường làng
 Sông Nhuệ òa sang
 Hoa xoan tím ngõ
 Cánh cò trắng xóa
 Như lời ru của mẹ bay về

Những lời ru vời vợi canh khuya
 Con vẫn nhớ

Lời mẹ hát có đôi bờ cách trở
 Có bên này bên đó ngóng trông nhau
 Kẻ Bắc người Nam, tay đứt lòng đau
 Sông Gianh trập trùng giáo mác
 Đường xứ Huế non xanh nước biếc
 Muốn vô mà sợ phá Tam Giang

Con lớn lên
 Đất đã bao đời chia cắt
 Bao đời trận mạc
 Trong lời mẹ hát
 Có bao lòng vợ tiễn đưa chồng
 “Chàng ơi đưa gói thiệp mang
 Đưa gươm thiệp vác
 cho chàng đi không...”
 Mây trắng bay về biển mặn phương Nam
 Một trăm tiếng Âu Cơ
 Bao giờ đoàn tụ?

Mẹ ạ, hoa xoan bay đây ngõ
 Mùa xuân này đất nước rộn ràng sao
 Đất nước vừa qua cuộc chiến đấu dài lâu
 Bao dặm đường bao chặng lửa
 Chúng con vượt qua bao dòng sông cách trở

Bao đèo cao thác lớn dọc Trường Sơn
 Qua truông nhà Hồ, qua phá Tam Giang
 Con đã tới mũi Cà Mau sóng vỗ
 Những vùng đất trong giấc mơ tuổi nhỏ
 Những đèn vui lửa sáng của muôn nhà
 Người đã bên nhau, cầu đã nối bờ
 Càng thương mẹ, thương câu hát cũ
 Trời đã hết những loài quý dữ
 Chim liên bầy, càn hết phải xa cây
 Đứa con gái bé gầy
 Đứa con nghèo của mẹ
 Như suối nhỏ đã ra sông ra bể
 Như cánh buồm đã tới bến bờ xa
 Mưa không còn lạnh nữa những lời ru
 Tầm thêm kén, đời thêm câu hát mới
 Hoa gạo đỏ bên sông, làng mở hội
 Ngõ mẹ về trong sớm xuân nay
 Mẹ cùng con đi giữa muôn người
 Áo son thắm, miệng trầu thơm ngát

1976

Tháng Ba Viết Cho Chị (Xuân Quỳnh)

Tết năm nay rét muộn
 Cuối xuân còn nhiều hoa
 Ở Sài Gòn tháng ba
 Chắc bây giờ đang ấm
 Em nghĩ về miền nắng
 Nơi em vừa đi qua

Em đang ở tháng ba
Nhớ chị nhiều đến thế!

Áo chị thường mặc đó
Chị để lại cho em
Cái xô nhựa, chậu men
Mỗi khi dùng, nhớ chị

Thư chị hỏi cận kề
Tì cái mặc cái ăn
Chị lại dặn “đi đường
Quỳnh nhìn xe cẩn thận”

Em trở thành bé bỏng
Trong cánh tay chị xưa
(Dẫu rằng em bây giờ
Đã có hai cháu nhỏ)
Chị kể chuyện thay bà
Như ngày xưa – tháng ba
Nhưng đêm dài chó sủa
Rồi ôm chị nức nở:
“Chị ơi đừng đi đâu
Em nghe như đằng sau
Có tiếng người đang bước!”
Chị cười: “Quỳnh đừng khóc
Chị chẳng đi đâu mà...”

Bấy giờ là tháng ba
Tu hú kêu ngoài bãi

Đã bao mùa gió đổi
Chị đi dạy học xa
Ngày sơ tán, tháng ba
Mưa rào hăm nước ngập

Em thương về lớp học
 Có đường hào ra sân
 Thương ngọn đèn đêm đêm
 Báo yên rồi lại sáng

Nước mình giờ thông nhất
 Chị công tác trong kia
 Em lại nhớ chuyển xe
 Trên đường Hồng Thập Tự

Em biết chị cũng nhớ
 Miền đất bãi quê ta
 Nhớ những đêm tháng ba
 Có em và có chị

Nhớ chị nhiều đến thế
 Bây giờ là tháng ba!

Tháng 3-1976

Bình Trị Thiên (Xuân Quỳnh)

“Ai đã qua đèo Ngang, đã sang Ba Rền...”

Câu hát cũ

Bình Trị Thiên khói lửa

Miền biển mặn miền dương xanh

Trong vất những dòng sông

Miền gió cát

Dải đất hẹp nối hai đầu đất nước

Như đôi vai quen gánh nặng bao đời

Bông lúa nhỏ, củ khoai gầy

Mà điệu hát như lòng người thăm thăm

Quê của những con đò, màu nón trắng

Vó ngựa bồn chồn châu Rí châu Ô
 Công chúa Huyền Trân từ giã quê nhà
 Quảng Bình Quan sừng sững
 Bụi Thị Xuân chiến bào bay đỏ rực
 Và Huế xưa trầm mặc những lăng vua
 Huế của trăng và những cơn mưa
 Huế của thơ và giấc mơ tuổi nhỏ
 Trời Quảng Trị thành màu xanh thương nhớ
 Tuổi trẻ ta qua trên giải đất này
 Những gian hầm rung chuyển tiếng bom rơi
 Đồng Hới đẹp chỉ còn gạch vụn
 Đảo Cồn Cỏ như con mắt thức
 Gió ùa lên trên sóng mạnh Cửa Tùng
 Ôi Vĩnh Linh, đất chia cắt hai miền
 Ở đây chịu vết thương xé thịt
 Đất nước ngày xum họp
 Nơi đây cầu nối nhịp, tay cầm tay

 Những bạn bè thương mến của tôi
 Những đồng đội cùng đấu tranh, hy vọng!
 Tôi muốn làm cánh chim bay khắp
 Đỉnh đèo Ngang đến Hải Vân cao
 Trận địa Cảnh Dương đến Phú Văn Lâu
 Từ Luỹ Thầy đến Khe Sanh, đường Chín
 Những vùng đất đầy rào gai vỏ đạn
 Mạ đã xanh non cây đã đâm chồi
 Trên xác xe tăng Mỹ, trẻ reo cười
 Cô tự vệ sông Hương, cô dân quân giới tuyến
 Những gương mặt những nụ cười thấm thiết
 Bình Trị Thiên
 Nơi bắt đầu con đường vượt Trường Sơn
 Đã lấp lánh cờ sao trên thành Nội

Đất chia cắt đã liền một dải
 Thêm cũ Ngọ Môn, ngôi mới Vĩnh Linh
 Đều sáng bừng sắc thắm trời xuân
 Con thuyền mới căng buồm ra biển rộng

3-1976

Đá Ngũ Hành Sơn (Xuân Quỳnh)

Từ thành phố mưa thu
 Từ bến tàu thép lạnh
 Qua sông Hàn gió mặn
 Ta về Ngũ Hành Sơn
 Biển xa sóng dập dồn
 Nhấp nhô sườn núi dựng
 Khói mịt mờ hang thẳm
 Đá muôn màu lung linh
 Chập chờn đường vân xanh
 In ngàn con sóng cũ
 Đá trắng ngà hoa sứ
 Ủng hồng như lửa reo
 Phật đá đứng trong chiều
 Mắt nhìn ra biển rộng
 Vọng hải đài tít tắp
 Một trời mây trắng bay
 Rắn lại sau vạn đời
 Đá lạnh lòng căm lặng
 Bỗng tưởng chừng nóng rực
 Dưới bàn tay con người
 Uyển chuyển những hình voi
 Vòi cong, ngà nhọn hoắt

Ôi nụ cười cầm thạch
 Trên môi pho tượng Chàm
 Người thợ đá trán nhẵn
 Trầm ngâm nhìn xuống núi
 Mái tôn và xác tảng
 Còn ngổn ngang đông bãi
 “Lòng người đâu dễ quên
 Những ngày cơ cực ấy
 Bầu trời đầy khói đen
 Mặt đất đầy tội lỗi
 Kẽm gai rào quanh núi
 Sân bay giặc âm ầm
 Cầm thạch đá hoa vân
 Chìm dưới đồ nhựa Mỹ...”

Chiếc vòng xanh nhỏ bé
 Anh đeo vào tay em
 Lốp lốp đá đứng chen
 Vang tiếng reo biển cả
 Buổi hồi sinh của đá
 Buổi đoàn viên của người

Phấn đá mịn màng bay
 Nắng chiều trên biển cát
 Đi xuống triền núi dốc
 Từ già Vọng hải đài
 Em mang về trên tay
 Một chút tình của đá
 Một mảnh con biển cả
 Rập rờn con sóng xanh

Đà Nẵng, 11-1975

Đêm Trở Về (Xuân Quỳnh)

Một nhành cây đập khẽ vào cửa sổ
 Một nhành cây ướt đẫm mưa rào
 Đêm bên bờ biển, cát và sao
 Gian nhà trọ, ngọn đèn vàng bé nhỏ

Đêm đâu tiên tôi trở về quê cũ
 Chưa thấy mặt người thân, chưa gặp được xóm làng
 Chỉ ánh sao, mùi cỏ cháy hun thuyền
 Một nhành cây đập khẽ vào cửa sổ

Có thể là ngọn gió
 Lá rào rào nước rơi
 Hay một cánh chim bay
 Thủy triều lớn đang ngập tràn khắp bãi
 Những tảng đá vôi trắng tinh như muối
 Những tảng đá xanh lấp lánh rong mềm
 Tôi mở cửa ra vườn
 Bốn bề xào xạc
 Từ cành thấp lên cành cao
 Từ cây này sang cây khác
 Tiếng thì thầm lan mãi đến xa xôi
 Có lẽ nào cây đã nhận ra tôi?
 Chân tôi bước trên đất và trên cỏ
 Tôi nghe tiếng chim đêm, tôi chạm vào tảng đá
 Lòng bỗng xạc xào run rẩy như cây
 Trời sáng mau đi cho tôi gặp mặt người
 Hai mươi năm hai mươi năm mong nhớ
 Hai mươi năm tôi mới có một khung cửa sổ
 Để mở ra là gặp quê nhà
 Ôi mùi thơm của những bông hoa
 Những nhành cây hiền dịu

Những nhành cây như bàn tay triu mến
 Của quê nhà đang ngả xuống vai tôi
 Nước mắt hoà với giọt mưa vui
 Gà gáy sáng, vòm xanh nắng dậy!

Đà Nẵng, 1975

Những Con Đường Tháng Giêng (Xuân Quỳnh)

Tôi yêu những con đường Hà Nội
 Cuối năm cây com nguội lá vàng
 Những ngọn đèn thấp sáng lúc hoàng hôn
 Mái phố cũ nhấp nhô trong khói nhạt

Ngã năm rộng, cỏ ven hồ xanh mướt
 Năm nay đào nở sớm, tháng giêng sang
 Tháng giêng bờ ngõ búp bàng non
 Nhiều trẻ con và nhiều chim sẻ

Những con đường đông vui như tuổi trẻ
 Như cuộc đời, bao kỷ niệm đi qua
 Anh trở về sau những tháng năm xa
 Cây đã lớn, lòng ta nhiều đổi khác

Như đất nước vừa qua thời lửa đạn
 Lại ngõ ngang: chim nhỏ, tháng giêng xuân
 Lòng chưa quên ngọn lửa sáng đêm rừng
 Câu thơ viết dưới bầu trời báo động

Tôi yêu những con đường gió lộng
 Buổi mai chiều tíu tít bánh xe lăn
 Mỗi ngôi nhà như dáng một người thân
 Ô cửa nhỏ mở về bát ngát

Tôi yêu những phố dài tí tắp
 Con đường nào cũng dẫn về anh
 Bước chân đi xáo động cả tâm tình
 Cây trở lá như thời gian vẫy gọi

Những con đường ra đi, nay trở lại
 Chồng gạch cao vừa dỡ ở gian hăm
 Từng chở che người đêm tối bom rung
 Sẽ lớn dậy với ngôi nhà đang dựng
 Thành tường vách chở che cho hạnh phúc
 Thành bậc thềm mở cửa đón ban mai

Tôi yêu những con đường lấp lánh mưa bay
 Chim sẻ sẻ và mùa xuân đến sớm...

1-1976

Gửi Người Xa Vùng Dâu (Xuân Quỳnh)

Người rời làng ra đi
 Mấy mươi năm không về
 Có nhớ bờ sông Nhuệ
 Xanh một vùng dâu quê
 Nhớ La Cỏ, La Khê
 Những làng the, làng lụa
 Đùi mỡ gà Đại Mỗ
 Pháo Bình Đà giòn giã ngày xuân
 Chợ Cầu Đơ mồng năm
 Chợ hàng tơ ngày sáu
 Bến đò hoa gạo
 Trắng vành nón mỏng làng Chuông

Nhớ ai Phú Quốc, Cầu Phụng
Ba Vì vùi vùi

Cành dâu sương muối
Lôi dài ruộng mía heo may
Nhớ ai Cầu Giẽ, Thanh Oai
Văng trắng năm đôi
Lều tranh còm cõi
Ngựa gầy lọc cọc xe đi

Nào phải chẳng yêu quê
Bởi miếng ăn ngặt nghèo vất vả
Đẩy bước chân tới những miền xa lạ
Năm mất mùa, năm dê vỡ
Tìm vào đất đỏ làm phu
Thăm thẳm rừng cao su
Những phố phường lưu lạc
Nước xô bèo dạt
Những năm lửa đạn ngút trời
Những năm đất nước chia hai
Quân giặc ngăn đường chặn lối
Con trẻ lớn nghe mẹ cha thường nói:
“Quê mình ở một vùng dâu...”

Có biết quê ta đã đổi thay nhiều
Làng thôn mới những nông kén mới
Nước trắng xoá âm âm đập Đáy
Mùa hạ năm nay chim ngói bay đàn
Tiếng loa gọi tung bừng
Xóm làng như trẩy hội
Đất nước từ nay một dải
Từ nay mãi mãi thanh bình
Nước mắt nhòa lung linh

Lòng vui thầm nhắc gọi
 Những người năm ấy
 Bây giờ đang ở đâu
 Có nhớ về làng dâu
 Lòng quê không cách biệt
 “Quê hương đủ vườn cây
 Cho chim về xum họp
 Sông phù sa bát ngát
 Cho mùa dâu mới xanh non...”

Chiều nay trên núi chùa Hương
 Dọc bờ sông Nhuệ
 Khắp Phù Lưu Tế
 Dạt dào tiếng hát yêu thương

8-1975

Thành Phố Quê Anh (Xuân Quỳnh)

Mỗi người có một quê
 Ngày đại thơ để ở
 Tuổi niên thiếu để yêu
 Và lớn lên để nhớ

Anh thường kể em nghe
 Về một bờ sóng vỗ
 Một miền biển mặn mòi
 Nơi con tàu về đỗ

Anh thường kể em nghe
 Về một thành phố gió
 Một thành phố miền Trung
 Cát bay đầy cửa sổ

Thành phố xa đó ơi
 Nơi anh chưa hề ở
 Nơi anh không hề sinh
 Mà sao anh vẫn nhớ

Anh đừng gọi quê anh
 Quê chúng mình đây chứ
 Nhiều đêm em vẫn mơ
 Thấy biển về trước cửa
 Nhiều khi em vẫn thương
 Tán dừa xanh giữa lửa
 Đứng trên đê sông Hồng
 Nghe sông Hàn sóng vỗ
 Ôi núi Ngũ Hành Sơn
 Niềm khát khao tuổi nhỏ
 Những màu đá thần tiên
 Trong những câu chuyện cổ...

Nhưng quê anh biết đâu
 Có cả em đây nữa
 Nhưng quê mình biết đâu
 Là chúng mình vẫn nhớ

Dưới một trời phượng đỏ
 Trong những ngày đạn bom
 Vẫn có những người con
 Mong tới ngày họp mặt

Đất nước giờ thống nhất
 Con đường xanh những cây
 Con đường rợp cờ bay
 Trong mắt người rịc rỡ

Ta đi theo mùa xuân
 Em về với quê anh
 Miên khát khao tuổi nhỏ
 Thành phố đã bao năm
 Chỉ là trong nỗi nhớ

Trời xanh trên mái nhà
 Trời xanh ngoài biển gió
 Anh ạ quê chúng mình
 Mùa xuân về trước ngõ

12-1975

Hát Với Con Tàu (Xuân Quỳnh)

1

Tuổi thơ nào chẳng có
 Trắng một màu hoa lau
 Dọc theo những con tàu
 Chạy về xa tím tắp
 Nhấp nhô màu đá xám
 Nằm lặng dưới đường ray
 Nắng trải mùi hương bay
 Những đầm sen, ruộng lúa...
 Tuổi thơ nào chẳng có
 Tiếng gọi những con tàu
 Núi cao và rừng sâu
 Giấu bao điều kỳ lạ...
 Con tàu của tuổi thơ
 Là một tàu cau nhỏ
 Nơi con tàu đi qua
 Hoa xoan rơi đầy ngõ

Vết chân trâu dẫm võ
 Đường gạch nghiêng bờ ao
 Mặt giếng thăm thăm sâu
 Mái đình cao vời vợi
 Một dòng sông mê mải
 Gọi hoài sau lũy tre
 Chấp chới khắp đồng quê
 Cánh cò bay cùng bạn...
 Ga con tàu ở đâu
 Làm sao mà biết được
 Có thể là tiếng hát
 Một câu chuyện ngày xưa
 Có khi tàu ngẩn ngơ
 Trước một màu hoa súng
 Có khi là tiếng động
 Đàn cá quẫy trên ao...
 Con tàu dừng ở đâu
 Là ga tàu ở đó

2

Tôi đã qua những nhà ga đổ võ
 Tuổi thanh niên tôi có những con tàu
 Con tàu qua thăm thăm đêm sâu
 Bao thành phố, bao xóm làng thức đợi
 Lớp tuổi trẻ áo màu bộ đội
 Nhịp tim rung cùng với nhịp con tàu
 Núi thì cao, rừng lại rất sâu
 Dọc đất nước mấy ngàn cây số biển
 Con tàu đi bên màu xanh quyết liệt
 Bỏ qua ngàn cái chết phía sau lưng
 Con tàu đi cùng với vầng trăng
 Cùng với những cánh rừng trụi lá

Cùng với đất dạn dày bom toạ độ
Và trời xanh đe dọa ở trên đầu

Tuổi thanh niên tôi có những con tàu
Nằm trống lạnh không còi không ngọn khói
Những đường ray chìm trong cỏ dại
Những nhà ga lau sậy um tùm
Những nhà ga gạch nát im lìm
Không ai ra đi, không ai trở lại
Không kẻ tiễn đưa, không người ngóng đợi
Chỉ con đường vời vợi nhớ sang sông
Bao nỗi đau thời đất nước cách ngăn
Có nỗi đau một con tàu đứng sững
Những quãng đường như quãng đời bỏ vắng
Đứng trên nền ga cũ giữa đông khuya
Nhớ xôn xao bao gương mặt đi về
Nhớ ánh lửa, tiếng dòn toa rậm rịch
Thanh tà vẹt hoá thân làm kẻng
Rung mỗi lần báo động xé không gian

Tôi đã qua những tháng những năm
Nhiều làng xóm vắng tiếng còi réo gọi
Nhưng tuổi trẻ vẫn bao miền trông đợi
Lớp trước đi rồi, lớp mới lại ra đi

Em tiễn anh ra ga
Giữa mù mịt bụi vôi, gạch vỡ
Em chẳng biết nói lời thương nhớ
Tàu chạy rồi bờ ngõ vầy bàn tay
Anh đi, và trời trở gió may
Đêm giá lạnh thương con tàu lấm bụi
Em lại nghĩ đến điều anh nói
Về nhà ga về những con tàu

Về người tuần đường cần mẫn đêm thâu
 Về ánh lửa người kiếm xa tôi tôi...
 Mái tóc anh phủ đầy thanh bụi
 Vai áo anh cùng vôi vữa bạc màu
 Tuổi thanh niên em có những con tàu
 Để khao khát, để thương và để nhớ
 Những trưa nắng bước trên đường tàu cũ
 Bàn chân trần dẫm trên lớp đá rậm
 Nghe niềm vui rạo rức dưới chân
 Nghe trong máu tiếng con tàu réo gọi:
 "... Bắt đầu đi, bắt đầu đi từ Hà Nội
 Những nhịp cầu sẽ nối những dòng sông..."

3

Mùa xuân đất nước mênh mông
 Con tàu đi giữa muôn lòng thương yêu
 Tàu qua những sớm những chiều
 Những sông, những núi, những đèo tàu qua...
 Nơi nào cũng muốn là ga
 Một bàn tay vẫy thiết tha con tàu
 Một lời hát gửi theo sau
 Một bình minh ở trên đầu cùng đi
 Biển xanh là nỗi nhớ quê
 Trời xanh như những cách chia xa là
 Phố xanh trong những ánh đèn
 Làng xanh đang xoá những miền thép gai
 Em không nói được nên lời
 Giấu trong đáy mắt tiếng cười của em
 Những rừng những núi chưa quen
 Những làng những phố biết em lần đầu
 Mà em đã nhớ từ lâu

Mà em vẫn ước cùng nhau trở về
 Con tàu nổi lại trăm quê
 Những tên xa vợi nay nghe hoá gần
 “Đường vô xứ Huế quanh quanh”
 Mà sông Hương với Ngự Bình là đây
 Con tàu đi giữa biển mây
 Hải Vân ta biết có ngày ta qua
 Nha Trang sóng vỗ bên nhà
 Phan Rang, Phan Thiết còn xa nữa mình?
 Lặng yên, nghe rõ không anh
 Trái tim đập giữa mông mênh đất trời
 Khi vô thành phố tên Người
 Con tàu như cũng nói lời thiết tha
 Qua rồi bao nỗi cách xa
 Quê anh giờ cũng đã là quê em
 Cỏ cây, ngọn gió cũng quen
 Vừa nghe tiếng nói đã nên mặn mà
 Thơ em đã có bóng dừa
 Có dòng kênh với con đò quê anh
 Có bao trai gái đất mình
 Ra đi. Giờ cũng như anh trở về
 Nay anh, em hát anh nghe
 Dẫu không hay cũng đừng chê đừng cười

 Mùa xuân tôi hát với người
 Với con tàu – hát những lời thương yêu

Mùa xuân 1976

Đêm Cuối Năm (Xuân Quỳnh)

Đã mùa hoa cúc vàng
 Lại một năm sắp hết
 Thời gian sao trôi nhanh
 Ngón ngang nhiều công việc

Thế là ba cái tết
 Hai chúng mình có nhau
 Dù chưa phải là lâu
 Nhưng cũng không ngắn ngủi
 Hạnh phúc tính bằng năm
 Cây tính bằng mùa trái

Dẫu lòng em không quên
 Con đường ga cát bụi
 Bóng anh đi lấm bụi
 Sông đôi bờ cách xa

Dẫu lòng em chưa qua
 Những hồi còi báo động
 Những căn hầm nước ngập
 Con chúng ta còn thơ...

Em đâu nhắc chuyện qua
 Để cho lòng tủi cực
 Em nhớ lại ngày xa
 Thấy mình thêm hạnh phúc

Qua bao ngày lửa đạn
 Đất về với mùa xuân
 Như em về với anh
 Qua những ngày sóng gió

Ở ngoài kia, đường phố
 Màu áo chen màu hoa
 Anh có nghe: ngoài ga
 Tiếng con tàu đang gọi

Mùa xuân 1976

Nghe Rét Đến, Nhớ Về Hà Nội (Xuân Quỳnh)

Em ở đây giữa nắng mênh mông
 Mùa trái lạ, điệp trùng bờ bến lạ
 Đất hoang dã gọi tay người đến vỡ
 Thép gai còn nham nhở dấu ngày qua
 Những đoàn người đi lập lại làng quê
 Bàn tay trắng bắt đầu nhen bếp lửa
 Trận mưa đầu trên luống cày mới vỡ
 Hạt lúa đầu qua kẽ ngón tay chai
 Đất ở đây gắn người với con người
 Biết thương yêu và hiểu về Tổ quốc
 Nhưng ở đây chưa bao giờ biết rét
 Chỉ mình em nghe rét nhớ về anh
 Miễn nắng xa thăm thẳm một mình
 Nghe rét đến nhớ về Hà Nội
 Mùa thay lá của những hàng cơm nguội
 Đường Nghi Tàm bát ngát gió Hồ Tây
 Trời thủ đô đang đổi màu mây
 Trong quán nhỏ tách cà phê ấm nóng
 Thương màu cúc giữa đông vàng rạo rực
 Đêm phương Nam em thức nhớ về anh
 Căn phòng con riêng của chúng mình
 Nước trong phích, hoa trong bình gốm cũ
 Sách trong giá và thơ trong trí nhớ

Viết ra rồi, anh đọc em nghe
 Cửa mở ra, đường phố dưới kia
 Những màu áo báo gió mùa đã tới
 Trẻ đi học thu hai tay vào túi
 Nắng ẩn vào sau những mái nhà riêng
 Chiều mùa đông anh đi dạo cùng em
 Qua phố cũ, qua những đường phố mới
 Gạch vừa lát, hàng cây còn trẻ tuổi
 Những ngôi nhà như tiếng hát lên cao
 Năm cửa ô, năm lối đi vào
 Cửa hoa trái, su hào, bắp cải
 Cửa tình yêu ra đi và trở lại
 Mùa đông này biết có những ai xa?
 Em ở đây, đất mới bao la
 Bàn tay nhỏ che dưới trời nắng gắt
 Những đàn chim bay tìm nơi đất ấm
 Em muốn mang chút nắng tới quê nhà

Hậu Giang (Xuân Quỳnh)

Dòng sông từ tuổi thơ
 Từ trong bài hát cũ
 Từ những năm máu lửa
 Tôi lại gặp bây giờ

 Bạn bè tôi vừa qua
 Ai còn và ai mất
 Thương tấm áo bà ba
 Tấm khăn rằn phơ phất

Những bà má Hậu Giang
Tiễn con đi đánh giặc
Chở che hầm bí mật
Bao năm ròng ven sông

Gió đôi bờ mênh mông
Hát về câu hát cũ
Một bài hát về sông
Chắc chi sông đã nhớ

Sông mãi đi đường sông
Biết đâu lời của gió
Sông mãi tới mai sau
Nhớ chi ngày quá khứ

Những vườn quả ven sông
Nhìn theo dòng nước đỏ
Như con rồng bằng lửa
Đang bay về ngày mai

Ngày mai ơi ngày mai
Những công trình rất trẻ
Những phố phường mới mẻ
Sông là tấm gương soi

Tuổi thơ tôi qua rồi
Mà sông thì vẫn thế
Vẫn ồn ào mạnh mẽ
Cuốn đôi bờ băng băng

1976

Đêm Trăng Trên Đất Mũi (Xuân Quỳnh)

*“Anh cùng em đi hết ánh trăng này
Một thành phố khác, một bờ bến khác”*

*Thái Bình Dương ào ạt
Vỗ ru hoài mũi đất xanh
Mũi đất xanh trên biển mênh mênh
Đang rẽ sóng lao về phía trước
Ánh trăng chiếu dài dâu rừng được
Bao giờ đi hết ánh trăng đây?*

*“Anh cùng em đi hết ánh trăng này
Một thành phố khác, một bờ bến khác”*

*Nghe lời hát của vị bùn còn ướt
Thôi thúc hoài trên mũi đất xanh
Em muốn đi mãi mãi cùng anh
Trên mảnh đất cuối cùng Tổ quốc
Theo rừng được tiến về phía biển
Đi đi hoài chưa hết ánh trăng đây*

*“Anh cùng em đi hết ánh trăng này
Một thành phố khác, một bờ bến khác”*

*Nghe thao thiết những lời gió hát
Suốt đêm dài mũi đất chẳng ngủ yên
Đất cùng đi với những con thuyền
Trong tiếng gió gọi hoài không ngớt
Ánh trăng trải mênh mông phía trước
Bao giờ đi hết ánh trăng đây?*

“Anh cùng em đi hết ánh trăng này...”

Sân Ga Chiều Em Đi (Xuân Quỳnh)

Sân ga chiều em đi
Mênh mang màu nắng nhạt
Bụi bay đây ba lô
Bụi cay xè con mắt

Sân ga chiều em đi
Gạch dưới chân im lặng
Bóng anh in thành tàu
Tóc anh xoà ngang trán

Sân ga chiều em đi
Bàn tay da diết nắm
Vừa thoáng tiếng còi tàu
Lòng đã Nam đã Bắc

Anh thương nơi em qua
Những phố phường nhộn nhịp
Bỏ ngõ trong ánh đèn
Còn lạ người lạ tiếng

Anh thương nơi em qua
Những sương chiều mưa tối
Dặm đường xa nắng dãi
Chuyến phà con nước dâng

Em xao xuyến trong lòng
Nhớ về nơi ta ở
Mùa thu vàng đường phố
Lá bay đây lối qua

Ngọn đèn và trang thơ
Tiếng thở đều con nhỏ

Màu hoa trên cửa sổ
Quán nước chè mùa đông

Con tàu và dòng sông
Ra đi rồi trở lại
Hà Nội ơi Hà Nội
Sân ga chiều em đi

1976

Lời Ru Trên Mặt Đất (Xuân Quỳnh)

Rào rào tiếng những bầy ong
Chuyên cần là tiếng cái tầm nhả tơ
Mẹ còn đang bận đưa ru
Cái hoa bận đỏ cái hồ bận xanh
Hạt cây đang bận nảy mầm
Con quay quay có một mình ngoài kia
Ngủ đi con hãy ngủ đi
À ơi... cái ngủ đang về cùng con
Từ trong lá cỏ tươi non
Vượt lên mặt đất vẫn còn mảnh bom
Từ ngôi nhà mới vừa làm
Nghe trong cái ngủ nồng nàn mùi vôi
Ngủ đi qua suối qua đồi
Qua trong lòng đất, những lời ru, qua...
Đây dòng sữa trắng như ngà
Dấu thôi hạt sạn, dấu xa cửa hầm
Vẫn còn bùn lấm đôi chân
Tuy nguồn nước đã trong ngần lời ru
À ơi... ngọn lửa ngày xưa
Mẹ nuôi dưới đất bây giờ về đâu?

Nhìn lên rục rĩ trên đầu
 Lửa hôm qua đã trong màu cờ bay
 Đất chung sống với ban ngày
 Người chung sống với hàng cây người trồng
 Lại thương con đế dưới hầm
 Những năm bom đạn sống cùng lời ru
 Đã tan những đám mây mù
 Ông trăng tròn giữa đêm thu mát lành
 Cái nôi thôi mắc cửa hầm
 Trắng tinh cái tã, xanh trong bầu trời
 “Ba tháng lẫy, bảy tháng ngồi”
 Con đường xa tắp đất thời mệnh mông
 Gió lên từ những khu rừng
 Mùi hương thơm tự trong lòng của hoa
 Bốn phương đâu cũng quê nhà
 Như con tàu với những ga dọc đường
 Đất qua rồi những đau thương
 Có chăng lời hát vẫn còn mà thôi
 À ơi... con ngủ... à ơi...

1975

Tập Chờ Trăng (1981)

Chờ Trăng (Xuân Quỳnh)

Đi đâu mong một ba mươi
 Để đêm tối quá không ai thấy gì
 Mong hai ông vẫn cứ đi
 Em mong ông lắm ông về đây chơi!
 Mong năm em thấy ông cười
 Chỉ còn cái miệng gầy ơi là gầy

Mười một ông đã hơi đây
 Có khi ông vắng mấy ngày vì mưa
 Trời mưa ông có tán che
 Sao còn sợ ướt chẳng về ông ơi
 Mười ba, đèn đã sẵn rồi
 Mua hồng mua bánh để mời ông ăn
 Hôm nay mười bốn, mai rằm
 Lạy trời trong sáng cho ông trăng về
 Dẫu xa xin chó ngại gì
 Có cơn gió mát đưa đi dẫn đường
 Đêm nay tất cả chúng em
 Chờ ông về với sao đèn cùng vui
 Khi ông trăng đã lên rồi
 Vừa trong sáng, lại tròn ơi là tròn!

Ngôi Nhà Ở Lại (Xuân Quỳnh)

Mùa xuân như con tàu
 Mang niềm vui của đất
 Mầm non và lộc cây
 Ngàn hoa cùng tiếng hát

Tàu đi, ngôi nhà em
 Ở đây cùng với cát
 Mùa hè như dòng sông
 Mang trời xanh ra biển

Mùa quả cùng đi theo
 Tiếng chim rồi cũng hết!
 Riêng ngôi nhà của em
 Ở đây cùng với bến

Mùa thu là ánh sáng
Toả vàng trên khắp nơi
Toả vàng trong nắng lá
Ánh sáng rồi cũng trôi!

Riêng ngôi nhà của em
Ở đây cùng với lá
Mùa đông là gió đen
Mang mây mù băng giá

Mang cả tuổi thơ em
Bay về quê của gió
Riêng ngôi nhà của em
Và mẹ em vẫn đó

Cây Bàng (Xuân Quỳnh)

Cứ vào mùa đông
Gió về rét buốt
Cây bàng trụi trơ
Lá cành rụng hết
Chắc là nó rét!

Khi vào mùa nóng
Tán lá xòe ra
Như cái ô to
Đang làm bóng mát

Bóng bàng tròn lấm
Tròn như cái nong
Em ngồi vào trong
Mát ơi là mát!

A bàng tốt lắm
 Bàng che cho em
 Nhưng ai che bàng
 Cho bàng khỏi nắng!

Trời Xanh Của Mỗi Người (Xuân Quỳnh)

Bầu trời xanh của bà
 Vuông bằng khung cửa sổ
 Bà nhìn qua mỗi chiều
 Nhớ bao là chuyện cũ

Trời xanh của mẹ em
 Là vệt dài tím tắp
 Khi nhắc về bố em
 Mắt mẹ nhìn đăm đăm

Trời xanh của bố em
 Hình răng cửa nhăm nhở
 Trời xanh giữa đạn bom
 Rách, còn chưa kịp vá

Trời xanh của riêng em
 Em chưa nhìn thấy hết
 Dài và rộng đến đâu
 Ai bảo giùm em biết?

Dài và rộng đến đâu
 Lớn rồi em sẽ biết

Bài Hát Về Cây (Xuân Quỳnh)

Cây thông là cây của đôi
 Cây nhãn của bãi đất bồi triền sông
 Bờ ao thường mọc cây sung
 Cây xoan trước ngõ, cây hồng rìa sân
 Cây chanh là cây của vườn
 Làm bạn với đường là sấu, là me
 Em yêu lắm: cái cây tre
 Quạt ru em những đêm hè nóng rang
 Trường em có một cây bàng
 Bàng là bạn của trò ngoan chúng mình
 Cây đa mọc ở bên đình
 Còn như bãi cát sống cùng phi lao
 Bà em thích nhất cây cau
 Mùa xuân cây mận, cây đào nở hoa...

Trăm cây từ đất sinh ra
 Để cho quả ngọt, cho hoa muôn màu
 Em đi đâu, em về đâu
 Cây xoè bóng mát che đầu cho em...

Có cây này rất thân quen
 Lại không từ đất mọc lên bao giờ
 Không cành không lá không hoa
 Mà che chở hết trăm nhà loài cây:
 Đây là cây súng trên tay

Không Chịu Tắm (Xuân Quỳnh)

Trên cành cây
 Suốt cả ngày

Ve rí rả
 Hẳn nóng quá
 Nên nó kêu
 Vịt bảo nhau:
 – Ve lạ thật!
 Hồ ao sẵn
 Khó gì đâu
 Mà cứ kêu
 Không chịu tắm!

Tập Tâm Vong (Xuân Quỳnh)

Tập tâm vong
 Tay nào không?
 Tay nào có?
 Tay cầm hạt đỗ
 Tay cầm nụ hoa
 Đỗ bạn đoán ra
 Nắm tay nào có...

Nếu là hạt đỗ
 Tay nắm chặt mà
 Nếu cầm nụ hoa
 Chắc là nắm nhẹ
 Nếu cầm mẫu giẻ
 Nắm xẹp như không
 Nắm tay mà phồng
 Táo nắm trong đó
 Hai tay chẳng có
 Lấy gì đoán đây!

Nếu có trong tay
Đoán thì chẳng khó

Tập tâm vông
Tập tâm vó...

Chuyện Về Những Dòng Nước (Xuân Quỳnh)

Cơn mưa từ trên ngàn
Đổ xuống muôn tán lá
Lá trút xuống chân rừng
Thành ngọn nguồn đoàn tụ

Nguồn nghe lời của gió
Kể chuyện về biển khơi:
Những khao khát khôn nguôi
Những nhớ mong không dứt
Những đại dương bão táp
Những quần đảo cô đơn
Ngôi sao biển chiều hôm
Trên bãi hà hoang vắng...

Nước còn cào thương nước
Nguồn khát tìm biển khơi
Băng qua trăm núi dài
Băng qua nghìn rừng thẳm...

Nghe nước tìm về biển
Ngàn đá cũng đi theo
Những phù sa rong rêu
Cũng đi theo cùng nước

Qua cánh rừng thứ nhất
 Những tảng đá đầu tiên
 Chợt dừng lại nằm yên
 Đá xin nguồn ở lại
 Vì con đường xa ngái
 Biết là đâu đến đâu
 Mà biển ở phương nào
 Tìm bao giờ cho thấy!

Nước cứ đi, đi mãi
 Qua cánh rừng thứ hai
 – Hãy dừng lại đây thôi
 (Tiếng kêu những hòn cuội)
 Chúng tôi xin ở lại
 Không còn sức nữa đâu
 Hỡi dòng nước thân yêu
 Cho gửi lòng đến biển

Nước lại đi mãi miết
 Qua cánh rừng thứ ba
 Qua cánh rừng thứ tư
 Thứ năm rồi thứ sáu...
 Những rong rêu trụ lại
 Trong các vách các khe
 Những cành củi theo đi
 Trôi giạt vào rìa nước...
 Không bao giờ thấy mệt
 Là những hạt phù sa
 Cứ cùng nước trôi đi
 Làm những làng những bãi.

Nước cứ đi, đi mãi
 Không còn nhớ thời gian

Là tháng mấy lân trăng
 Năm mấy mùa bão gió
 Nước cũng không còn nhớ
 Mình sinh ra khi nào
 Nước chỉ nhớ một điều
 “Đi tìm cho được biển”

Bỗng một ngày biển hiện
 Lóa mắt trước mênh mông
 Đó là nơi dòng sông
 Oà vui khi gặp biển
 Mà chẳng bao giờ hết
 Biển nhận đến vô cùng
 Những khao khát dòng sông
 Đổ vào lòng của biển

Mà chẳng bao giờ hết
 Dẫu đã gặp biển rồi
 Nước vẫn cứ khôn nguôi
 Mãi tìm về với biển

1973

Cô Giáo Của Em (Xuân Quỳnh)

Trông cô cũng giống mọi người
 Mà cô biết nhiều lắm đấy!
 Tất cả chỉ là tờ giấy
 Cô gấp thành hoa, thành chim
 Những tiếng nói thường của em
 Cô hát thành ra bài hát
 Cô múa mềm như là nước

Chỉ bằng bước chân bàn tay
Em nóng, cô cởi áo ngay
Rét, cô đắp chăn kín ngực
(Cô biết cả em nóng, lạnh
Mà em có nói ra đâu)
Cô bảo chúng em thương nhau
Cô dạy biết nghe lời mẹ...
Cô giáo em tài là thế
Ai học cô cũng thành ngoan

Thư Gửi Bố Ngoài Đảo (Xuân Quỳnh)

Bây giờ sắp tết rồi
Con viết thư gửi bố
Bà bảo đừng nhắc nhiều
Kẻo bố mày vấp ngã
Con không nhắc nhiều đâu
Nhưng mà con vẫn nhớ
Nhớ bố con học chăm
Con quét nhà giúp mẹ...
Bố ơi từ hôm qua
Con biết xem đồng hồ

Tết con muốn gửi bố
Cái bánh chưng cho vui
Nhưng bánh thì to quá
Mà hòm thư nhỏ thôi
Gửi hoa lại sợ héo
Đường ra đảo xa xôi
Con viết thư gửi vậy
Hắn bố bằng lòng thôi

Ngoài ấy chắc nhiều gió
 Đảo không có gì che
 Ngoài ấy chắc nhiều sóng
 Bất lúc nào cũng nghe

Bồ lẳng nghe tiếng sóng
 Lẳng nghe tiếng chim bay
 Phân biệt tiếng tàu giặc
 Rình ngoài khơi đêm ngày

Bà bảo: hàng rào biển
 Là bố đấy, bố ơi
 Cùng các chú bạn bố
 Giữ đảo và giữ trời

Nhưng bố này, con bảo
 Con nghĩ còn hay hơn:
 “Bố: hàng rào của đảo
 Bố: hàng rào của con”

Nếu Chúng Mình Dậy Sớm (Xuân Quỳnh)

Ngày tết nghỉ ở nhà
 Bạn nhớ đừng dậy muộn
 Ngủ nhiều sẽ thiệt thòi
 Bao điều không kịp biết
 Tết gần đi mất tết
 Gạo thành bánh thành xôi
 Bông hoa xoè cánh rồi
 Bắn pháo hồng đã đốt
 Cỏ đã xanh mặt đất
 Nắng đã ấm khắp trời

Chim hát xong bài hát
 Búp non thành lá tươi
 Bao lò rèn khói bay
 Lửa đã hồng trong sắt
 Sắt đã sáng thành dao...
 Bao điều không kịp biết
 Mực sẽ thành chữ viết
 Chữ sẽ thành bài ca
 Hát trong khắp mọi nhà
 Về muôn mùa xuân đẹp
 Sông trôi ào ạt nước
 Đất mở những con đường
 Đôi giầy mới của em
 Đợi nhiều e sẽ chật...
 Nếu chúng mình dậy sớm
 Mùa xuân còn dài hơn

12-1-1979

Tuổi Ngựa (Xuân Quỳnh)

– Mẹ ơi, con tuổi gì?
 – Tuổi con là tuổi ngựa
 Ngựa không yên một chỗ
 Tuổi con là tuổi đi...

– Mẹ ơi con sẽ phi
 Qua bao nhiêu ngọn gió
 Gió xanh miền trung du
 Gió hồng vùng đất đỏ
 Gió đen hút đại ngàn
 Mấp mô thiên núi đá...

Con mang về cho mẹ
 Ngọn gió của trăm miền
 Khi mở ra mẹ xem
 Có hương thơm, màu sắc

Ngựa con sẽ đi khắp
 Trên những cánh đồng hoa
 Loá màu trắng hoa mơ
 Trang giấy nguyên chưa viết
 Con làm sao ôm hết
 Mùi hoa huệ ngọt ngào
 Gió và nắng xôn xao
 Khắp đồng hoa cúc dại
 Mẹ ơi, mẹ ít nói
 Giống như là hoa ngâu
 Ngựa con phi mau mau
 Qua bạt ngàn hoa sở
 Bỗng nhiên con nhớ mẹ
 Khi qua đồi hoa sim
 Và quay lại con nhìn
 Chỉ một màu lau trắng
 Ngựa con qua làng xóm
 Như mẹ kể ngày xưa
 Con băng qua gốc đa
 Mùa sen hồng giếng ngọc
 Hoàng hôn vàng như thóc
 Con lao về ban mai
 Mới đây đã qua rồi
 Con đường lên Quán Dốc
 Chỉ còn nghe tiếng hát
 Phía chân trời mở ra

*Tuổi nhỏ thoát lủi xa
Con đã không còn bé...*

*Tuổi con là tuổi ngựa
Nhưng mẹ ơi đừng buồn
Dẫu cách núi cách rừng
Dẫu cách sông cách bể
Con tìm về với mẹ
Ngựa con vẫn nhớ đường*